

ОХОРОНА ПРАЦІ, БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

УДК 658.382

**АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТАНУ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ В
МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Н. В. Васильчук

студент 5 курсу, група ПТМ-51м, навчально-науковий механічний інститут

Науковий керівник – к.т.н., доцент Г. І. Туровська

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті проаналізовано стан виробничого травматизму в машинобудівній галузі Рівненської області за 2009-2014 рр. та рекомендовано заходи щодо усунення виявлених причин нещасних випадків.

Ключові слова: виробничий травматизм, охорона праці, промислова безпека, умови праці, безпека праці, нещасні випадки, профілактика травматизму.

В статье проанализировано состояние производственного травматизма в машиностроительной отрасли Ровенской области за 2009-2014 гг. и рекомендуются меры по устранению обнаруженных причин несчастных случаев.

Ключевые слова: производственный травматизм, охрана труда, промышленная безопасность, условия труда, безопасность труда, несчастные случаи, профилактика травматизма.

The article analyzes the state of occupational injuries in the engineering industry in Rivne region for 2009-2014 y.y. and recommended measures to remove identified causes of accidents.

Keywords: industrial injuries, occupational safety, industrial safety, working conditions, safety, accidents, injury prevention.

Питання охорони праці, промислової безпеки та здоров'я наших громадян у процесі трудової діяльності стали пріоритетними та увійшли до розряду питань найважливішого обласного рівня, оскільки людина, її життя та здоров'я є найбільшим багатством і визнаються найвищою соціальною цінністю.

Підвищена увага до проблем безпеки праці пояснюється тим, що, незважаючи на відповідну нормативно-правову базу та здійснення своїх функцій органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, територіальними органами з нагляду за охороною праці, профспілками, об'єднаннями роботодавців та підприємців, роботодавцями і працівниками підприємств рівень виробничого травматизму в галузі машинобудування в цілому залишається на високому рівні [1]. Одним із найбільш наочних показників щодо цієї проблеми є статистика виробничого травматизму [2-4]. Про актуальність проблем, пов'язаних з охороною праці у галузі машинобудування, свідчить "Програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 рр." [5].

На фоні проблем у сфері охорони праці проблема виробничого травматизму є досить гострою, а зниження його рівня чи не найактуальнішим питанням соціальної політики не тільки нашої держави, а й провідних економічно розвинених країн, за останні десятиліття в

яких істотно змінився підхід до проблем забезпечення промислової безпеки та охорони праці.

Вагомий вклад у розв'язання проблем поліпшення умов праці, вдосконалення нормативно-правової бази охорони праці, розробки ефективних комплексних заходів щодо безпеки праці, передових методик аналізу та прогнозу стану охорони праці на машинобудівних підприємствах на сучасному етапі зробили вітчизняні вчені: Пістун І. П., Гунченко О. М., Гогіташвілі Г. Г., Климова О. М., Касьянов М. А., Медяник В. О., Проніна Ю. Г., Ступницька Н. В. та інші.

Проблема виробничого травматизму, як бачимо, неодноразово висвітлювалась в працях вітчизняних вчених. Проте багато аспектів даної проблеми все ж таки ще потребують подальшого дослідження та практичного застосування. Зокрема, недостатньо уваги приділяється прогнозуванню виробничого травматизму на підприємствах машинобудівного комплексу, використання якого може сприяти своєчасному виявленню небезпек і вживанню запобіжних заходів.

В умовах існуючого машинобудівного виробництва важливого значення набуває також вивчення стану умов праці робітників, розробка методів і засобів визначення показників стану охорони праці, які не тільки допомагають виявляти та реєструвати наслідки впливу шкідливих та небезпечних чинників виробництва на організм людини, а й здійснювати заходи з профілактики та зниження професійного ризику. Тому першочергового вирішення потребують проблеми методологічного обґрунтування комплексної дії декількох шкідливих та небезпечних чинників на людину в процесі праці.

Метою нашого дослідження стало проведення аналізу та оцінки сучасного стану виробничого травматизму в машинобудівній галузі Рівненської області, виявлення справжніх причин та пошук шляхів його попередження. Аналіз і оцінка стану виробничого травматизму є необхідними умовами успішного функціонування будь-якої системи, у тому числі – охорони праці. Це необхідно для того, щоб на основі динаміки, яка відображає реальну ситуацію, судити наскільки стан системи став краще або гірше в порівнянні з базовим періодом, про виконання цільових завдань і ефективності управління, для планування профілактичних заходів.

Машинобудування є великою комплексною галуззю промисловості України. У ній зайнята понад третина промислового персоналу. В Україні широко розвинуте профільне машинобудування, підприємства якого формують складний взаємопов'язаний машинобудівний комплекс. Підприємства машинобудівного комплексу в Рівненській області розміщені в м. Рівному (ТзОВ-фірма “Прометей-А”, ТзОВ “Рівнепобутприлад”, ПАТ “Агромеханіка”), м. Здолбунів (ТзОВ “Електромобіль”, ПП “Техно-Т”), м. Дубно (ТзОВ “ЛМЗ “Ісполін”), смт. Квасилів (ВАТ “Рівнесільмаш”) та інших населених пунктах. Всього кількість піднаглядових суб'єктів господарювання машинобудівної галузі в Рівненській області на сьогоднішній день нараховується 162, а кількість піднаглядових виробничих об'єктів – 555. Середньооблікова кількість працюючих на підприємствах по територіальному управлінню складає 4250 осіб [4].

Незважаючи на тенденцію зниження травматизму в цілому по Україні (в порівнянні з попередніми роками), рівень виробничого травматизму в машинобудівній галузі залишається на досить високому рівні. В Україні машинобудування займає третє місце після вугільної промисловості та соціально-культурної сфери за кількістю травмованих, на машинобудування приходить більше 9,8 % випадків загального травматизму. У минулому році в Україні було зареєстровано 9221 нещасний випадок. З них на машинобудування припало приблизно 7,5% від усіх нещасних випадків (690 випадків) [3]. Відповідно до офіційних даних про стан виробничого травматизму протягом 2009-2013 та останніх

9 місяців 2014 років [4] по Рівненській області сталося 26 випадків, серед яких 4 зі смертельними наслідками (див. рис.), групових нещасних випадків не було зареєстровано.

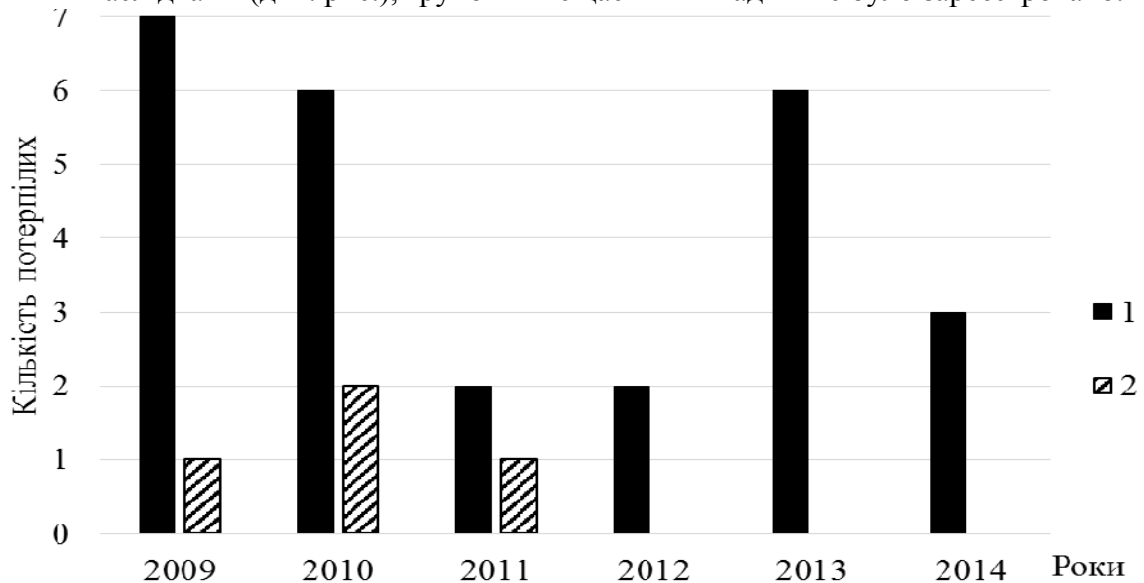

Рисунок. Кількість потерпілих на Рівненщині в галузі машинобудування за 2009-2014 роки: 1 – загальна кількість травмованих; 2 – в т.ч. із смертельними наслідками

Аналіз динаміки виробничого травматизму свідчить, що в Рівненській області протягом 2009-2011 років та 2013-2014 років виробничий травматизм мав тенденцію до зниження за загальною кількістю травмованих та, на жаль, до зростання рівня смертельного у 2010 р. та загального у 2013 р. травматизму, що призвело до введення посиленого режиму організації державного нагляду [6]. Така ситуація вимагала проблемно-направленого підходу до розробки заходів щодо профілактики травматизму в машинобудуванні з метою встановлення найбільш суттєвих травмонебезпечних чинників та причин, які становлять найвищу небезпеку при смертельному травмуванні працівників в машинобудуванні.

Відомо, що одним з дієвих та ефективних заходів профілактики нещасних випадків є процес їхнього розслідування, мета якого полягає у визначенні конкретних причин, що призвели до нещасного випадку з метою попередження подібного в майбутньому. Серед причин травматизму в галузі машинобудування переважають організаційні – 67%. Для порівняння, частка технічних причин становить 12 % від усіх причин. У свою чергу, найпоширенішими організаційними причинами стали невиконання вимог інструкцій з охорони праці, невиконання посадових обов'язків та порушення технологічного процесу, а з технічних причин найбільш проблемними є стан верстатного обладнання підприємств, а також стан споруд і будівель, зношеність основних фондів.

Аналіз показав, що основними проблемними питаннями в області стосовно стану промислової безпеки та охорони праці на підприємствах машинобудівної галузі, є:

1. Використання нормативно-правових актів з питань охорони праці, які введені в дію в 60-80 роки, та не відповідають вимогам нових норм.
2. Використання фізично зношеного обладнання (понад 20 років), недостатнє фінансування для проведення їх капітального ремонту та заміни.
3. Зниження темпів модернізації виробництва та проведення технічного переоснащення, що негативно впливає на технічний стан обладнання, рівень зносу якого коливається від 60 до 90%, що знижує рівень безпеки праці на підприємствах машинобудування.
4. Недостатня якість проведення моніторингу стану виробничого травматизму на підприємствах галузі, і як наслідок, недостатня якість проведення профілактичної роботи.

Аналіз та оцінка стану виробничого травматизму на машинобудівних підприємствах Рівненщини вказують на те, що поруч з позитивними змінами у динаміці рівня виробничого травматизму існує ряд проблем, які потребують втручання держави та відповідних органів державного нагляду за охороною праці. Саме тому, задля запобігання виробничому травмуванню, підвищення рівня безпеки виробництва роботодавцям у першу чергу потрібно: забезпечити ефективність функціонування на підприємстві системи управління охороною праці; максимально залучати працівників до виконання Загальнодержавної соціальної програми [5], в діючих галузевих угодах; систематично аналізувати виробничі процеси з метою виявлення виробничих ризиків; підвищувати рівень обізнаності персоналу в сфері охорони праці; забезпечити дотримання працівниками вимог виробничої та трудової дисципліни; зробити все для того, щоб експертиза проектів з охорони праці та нагляд були дієвими та ефективними. Вирішення цих проблем дозволить не тільки покращити аналіз основних причин виробничого травматизму, але й зменшить кількість нещасних випадків в цілому.

1. Таїрова Т. М. Методологічні засади моніторингу виробничого травматизму: Монографія. – К.: “Основа”. – 2014. – 201 с.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Держгірпромнагляду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnop.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Держгірпромнагляду України у Рівненській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnop.rovno.ua>.
5. Загальнодержавна соціальна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 р.р. // Затверджено Законом України від 4 квітня 2013 року № 178-VII.
6. Матеріали колегії Держгірпромнагляду з підсумками роботи у 2010 році // Промислова безпека. – 2011. – № 1. – С. 25.